

Національний університет
водного господарства
та природокористування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
В.С. Мошинський
«28 » квітня 2023 року

ПРОГРАМА

фахового іспиту для прийому на навчання
за освітньою програмою підготовки **магістра**
«Управління персоналом та економіка праці»
зі спеціальності **051 «Економіка»**

РІВНЕ - 2023

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахове вступне випробування за спеціальністю 051 «Економіка», освітньої програми «Управління персоналом та економіка праці» проводиться з метою оцінки рівня професійних знань випускників-бакалаврів, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою.

Фахове вступне випробування базується на змістових модулях дисциплін:

- Економіка підприємства;
- Основи економіки;
- Економіка праці;
- Ринок праці;
- Економічний аналіз;
- Управління персоналом.

2. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

2.1. Організація фахового вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного університету водного господарства та природокористування.

2.2. Фахове вступне випробування проводиться в письмовій формі або з використанням комп'ютерної техніки і складається із 45-ти тестових завдань першого рівня складності та 2-ох тестових завдань другого рівня складності, кожне з яких містить п'ять варіантів відповіді.

2.3. Порядок нарахування балів при проходженні тестування за завдання першого рівня складності:

Структура тестового завдання	Умови нарахування (2 бали)
1. Питання а) 100% вірна; б) 0% невірна; в) 0% невірна; г) 0% невірна; д) 0% невірна.	Питання містить лише одну вірну відповідь, при виборі якої нараховується 2 бали.

<p>1. Питання a) 50% вірна; b) 50% вірна; c) 0 невірна; d) 0 невірна; e) 0 невірна;</p>	<p>Питання містить дві правильні відповіді, при виборі яких відповідь вважається повною і нараховується 2 бали. При виборі лише одного варіанту правильної відповіді нараховується 1 бал.</p>
<p>1. Питання a) 33,33333% вірна; b) 33,33333% вірна; c) 33,33333% вірна; d) 0 невірна; e) 0 невірна.</p>	<p>Питання містить три правильних варіанти відповіді, при виборі яких відповідь вважається повною і нараховується 2 бали. При виборі одного або двох лише правильних варіантів відповідей, відповідь вважається частково вірною і нараховується 0,67 бали за кожен правильний варіант відповіді</p>
<p>1. Питання a) 25% вірна; b) 25% вірна; c) 25% вірна; d) 25% вірна; e) 0% невірна.</p>	<p>Питання містить чотири правильні варіанти відповіді, при виборі яких відповідь вважається повною і нараховується 2 бали. При виборі одного, двох або трьох лише правильних варіантів відповідей, відповідь вважається частково вірною і нараховується 0,5 балів за кожен правильний варіант відповіді.</p>

2.4. Завдання другого рівня складності оцінюються в 5 балів кожне і містять одну правильну відповідь. У разі відсутності розв'язку, але вірно відміченого правильного варіанту відповіді, завдання оцінюється в 2 бали.

2.5. Якщо в питанні вступник відмітив більше варіантів відповідей, ніж передбачено питанням, то питання оцінюється в 0 балів.

2.6. Час проведення вступного фахового випробування складає до трьох астрономічних годин.

3. ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ, ЯКИЙ ВІНОСИТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБОВУВАННЯ

Дисципліна «Економіка праці».

Тема 1. Праця як провідний чинник економічної діяльності

Сутність і характер праці. Предмети, засоби та суб'єкти праці. Роботодавець і найманий працівник як основні суб'єкти трудових відносин. Основні категорії працівників підприємства.

Тема 2. Колективно-договірне регулювання трудових відносин

Поняття і сторони соціально-трудових відносин. Основні типи соціально-трудових відносин. Поняття соціального партнерства та форми його вираження (трипартизм і двопартизм). Особливості реалізації соціального партнерства в Україні на основі колективно-договірного регулювання трудових відносин. Рівні укладання колективних договорів і угод.

Тема 3. Робочий час працівника

Поняття робочого часу. Законодавче регулювання тривалості робочого часу. Надурочні роботи. Час відпочинку (перерви, вихідні дні, святкові й неробочі дні, відпустки). Облік робочого часу. Порядок ведення табеля робочого часу. Фонд робочого часу та його структура. Показники використання робочого часу. Баланс робочого часу.

Тема 4. Затрати робочого часу і методи їх вивчення

Склад затрат робочого часу працівника. Методи вивчення витрат робочого часу (хронометраж, фотографія робочого часу, метод моментних спостережень).

Тема 5. Нормування праці

Поняття і призначення нормування праці, об'єкти нормування праці. Основні види норм праці. Сумарні та аналітичні методи нормування праці.

Тема 6. Продуктивність праці

Поняття продуктивності праці. Показники продуктивності праці. Методи вимірювання продуктивності праці. Фактори та резерви зростання продуктивності праці.

Тема 7. Доходи працездатного населення

Поняття працездатного і економічно активного населення. Споживчий бюджет і його складові. Поняття грошових і натуральних, загальних і чистих, номінальних і реальних доходів населення. Класифікація доходів населення за джерелами отримання й етапами циклу життєдіяльності людини. Державне

регулювання доходів і споживання населення (прожитковий мінімум, споживчий кошик тощо).

Тема 8. Тарифна система оплати праці

Тарифна система оплати праці та її основні складові: тарифна ставка, посадовий оклад, тарифна сітка, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики працівників (ДКХП). Тарифний коефіцієнт і тарифний діапазон. Традиційні тарифні системи оплати праці (в межах почасової і відрядної форм заробітної плати). Доплати і надбавки до тарифних ставок і посадових окладів.

Тема 9. Оплата праці. Преміювання працівників. Державне регулювання заробітної плати.

Умови і показники преміювання. Індивідуальне і колективне преміювання працівників. Особливості вибору умов і показників преміювання для різних категорій персоналу. Структура заробітної плати.

Мінімальна заробітна плата та інші державні гарантії в оплаті праці працівників. Оподаткування заробітної плати.

Дисципліна «Ринок праці».

Тема 1. Ринок праці в соціально-економічній системі.

Сутність, соціально-економічна значимість та умови виникнення ринку праці. Місце ринку праці у ринковій системі. Товар на ринку праці та його особливості. Поняття та характеристика поточного та сукупного ринку праці і їх складових. Поняття та види кон'юнктури ринку праці. Функції ринку праці.

Тема 2. Складові та механізм функціонування ринку праці.

Основні складові праці. Товар на ринку праці та його особливості. Законодавче визначення основних суб'єктів ринку праці (найманий працівник, роботодавець, профспілка, об'єднання роботодавців). Функції держави як суб'єкта ринку праці. Механізм взаємодії суб'єктів ринку праці на різних рівнях.

Тема 3. Сегменти та види ринку праці.

Сутність, цілі та ознаки сегментації ринку праці. Характеристика, переваги та недоліки зовнішнього та внутрішнього ринків праці. Характеристика, переваги та недоліки гнучкого і жорсткого, первинного і вторинного ринків праці. Сегменти ринку праці за легальністю функціонування. Фіксований та загальний ринок праці.

Тема 4. Пропозиція праці на ринку.

Сутність індивідуальної пропозиції на ринку праці. Ефект доходу та заміщення у індивідуальному пропонуванні праці. Джерела сукупної пропозиції на ринку праці. Сутність та стратифікація людських ресурсів на ринку праці за методикою Міжнародної організації праці і законодавства України.

Тема 5. Попит на ринку праці.

Сутність та фактори формування попиту на працю. Визначення оптимального рівня попиту на конкурентному ринку праці. Короткостроковий та довгостроковий попит на працю, фактори їх формування. Ефект масштабу та заміщення, їх вплив на попит на працю. Поняття та особливості формування сукупного попиту на працю. Крива сукупної пропозиції праці. Цінова еластичність попиту на працю по заробітній платі.

Тема 6. Ціна та вартість робочої сили.

Заробітна плата як ціна робочої сили на ринку праці. Поняття вартості робочої сили. Співвідношення ціни та вартості робочої сили. Фактори збільшення та зменшення вартості робочої сили. Вплив ціни та вартості робочої сили на кон'юнктуру ринку праці.

Тема 7. Зайнятість та безробіття населення.

Сутність зайнятості. Методологічно-правові особливості визначення категорій зайнятого населення за методикою Міжнародної організації праці та законодавства України. Класифікація форм зайнятості. Структура зайнятості. Сутність та соціально-економічні наслідки безробіття. Методологічно-правові

особливості визначення категорій безробітного населення. Види безробіття за причинами його виникнення. Пориродний рівень безробіття. Макроекономічні аспекти безробіття (крива Філіпса, закон Оукена, крива Беверіджа).

Тема 8. Механізм державного регулювання ринку праці.

Сутність та складові механізму державного регулювання ринку праці. Адміністративно-правові інструменти регулювання ринку праці (квотування робочих місць, державне замовлення на підготовку кадрів, обмеження ринку праці, дозвільний порядок працевлаштування іноземців). Сутність та характеристика організаційно-економічних інструментів регулювання ринку праці в системі Державної служби зайнятості. Макроекономічні складові регулювання ринку праці. Соціально-психологічні інструменти регулювання ринку праці, їх значимість в сучасних умовах.

Дисципліна «Управління персоналом».

Тема 1. Методологічні аспекти управління персоналом

Класифікація персоналу. Управління персоналом як складова загальної системи управління організацією. Функції управління персоналом. Методи управління персоналом. Завдання та напрями кадрової політики. Види кадрової політики.

Тема 2. Служби персоналу і кадрове діловодство

Оргструктура і штати служби персоналу. Напрямки діяльності служби управління персоналом. Основна кадрова документація.

Тема 3. Планування персоналу

Чинники зміни потреби в персоналі. Види планів з питань персоналу. Планування чисельності персоналу. Методи планування.

Тема 4. Організація професійного набору персоналу та його адаптація

Види джерел набору персоналу. Методи відбору персоналу. Поняття, види та етапи адаптації персоналу. Виробнича адаптація працівників.

Тема 5. Управління рухом персоналу

Рух персоналу та його види. Витрати та втрати пов'язанні з плинністю персоналу. Організаційні форми і методи навчання працівників. Витрати на професійне навчання персоналу.

Тема 6. Управління трудовими процесами та робочим часом

Сутність та класифікація трудових процесів. Організаційні форми поділу і кооперації праці. Методи вимірювання продуктивності праці. Законодавче регулювання робочого часу і часу відпочинку. Гнучкі режими роботи.

Тема 7. Управління охороною і безпекою праці персоналу

Поняття умов, охорони та безпеки праці. Класифікація умов праці.

Тема 8. Оцінювання персоналу

Сутність та основні етапи процесу оцінювання персоналу. Методи оцінювання персоналу. Атестація працівників.

Дисципліна «Основи економіки».

Тема 1. Економіка та економічна система. Економічні потреби та інтереси. Економічні відносини власності

Сутність та функції економіки. Структура і зміст економічної системи. Економічні потреби та інтереси, їх суть і структура. Власність в системі економічних відносин. Суб'єкти й об'єкти власності. Основні типи та форми власності.

Тема 2. Ринок та ринкові економічні відносини. Товар та його вартість. Грошові відносини.

Роль і функції ринку. Види ринків. Основи теорії попиту та пропозиції. Попит. Закон попиту. Пропозиція. Закон пропозиції та його графічне відображення. Товар і його властивості. Вартість. Мінова вартість. Споживча вартість та її показники. Додана вартість. Гроші в системі товарних відносин. Функції грошей. Види грошей.

Тема 3. Підприємництво в ринковій економіці. Капітал підприємства
Суть, умови та види підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємництва. Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст і структура. Роль капіталу у ринковій економіці Класифікація капіталу підприємства. Основний та оборотний капітал, його структура. Кругообіг та обіг капіталу підприємства.

Дисципліни «Економіка підприємства».

Тема 1. Витрати та прибуток підприємства

Загальна характеристика витрат. Поняття витрат та їх класифікація. Суть прибутку на підприємстві. Класифікація доходів підприємства. Теорія прибутку. Норма прибутку і рентабельність.

Тема 2. Аналіз середовища організації

Аналіз праці в організації. Аналіз основних засобів та нематеріальних активів підприємства. Аналіз матеріальних ресурсів підприємства.

Тема 3. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансової стійкості та ліквідності підприємства. Аналіз доходів, витрат, прибутку та рентабельності підприємства.

4. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Волкова О.В. Ринок праці: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 624 с.
2. Безтелесна Л. І. Ринок праці: навч. посіб. / Л. І. Безтелесна, Г. М. Юрчик. – Рівне : НУВГП, 2012. – 270 с.
3. Єрмоменко В.О., Коваленко Г.О., Рижиков В.С. Основи нормування праці: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 192с.

4. Сисун Г.Г., Джоші О.І. Нормування праці: Навчально-методичний посібник. – Рівне: НУВГП, 2011. – 173 с.
5. Кодекс законів про працю України – [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>).
6. Закон України “Про зайнятість населення” – [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>).
7. Закон України “Про оплату праці” – [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>).
8. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Підручник. – К.: Знання, 2006. - 559 с.
9. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Навч. посібник. – Київ: Кондор, 2006. - 432с.
10. Тимош І.М. Економіка праці: Навч. посібник. – Тернопіль: Астон, 2001. – 347 с.
11. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник / За наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М.Колота. – К. : КНЕУ, 2009. – 711 с.
12. Завіновська Г.Т. Економіка праці: Навч. метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2001. – 158 с.
13. Менеджмент персоналу: Навч. посіб. / За заг. ред. В. М. Данюка, В. М. Петюха. – К.: КНЕУ, 2004. – 398 с.
14. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу: Навч. посіб.- К.: КНЕУ, 2002.- 351с.
15. Калина А.В., Калініна С.П., Лук’янченко Н.Д. Управління персоналом: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2005. – 232 с.
16. Савельєва В.С., Єськов О.Л. Управління персоналом: Навч. Посіб. – К.: ВД „Професіонал”, 2005.- 336 с.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Фаховий іспит для вступників ступеня магістр на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, ступеня магістра) проводиться у письмовій формі або з використанням комп’ютерної техніки.

Бал фахового іспиту визначається як сума балів, одержаних за вирішення

47-ми тестів. Питання першого рівня складності оцінюються від 0 до 2-ох балів, питання другого рівня складності оцінюються від 0 до 5-ти балів. Детальний опис нарахування балів приведений в розділі 2 цієї програми.

Оцінка за виконання фахового іспиту за шкалою від 100 до 200 балів визначається за формулою

$$N = n + 100,$$

де n – бал фахового вступного випробування за 100-бальною системою.

Фаховий іспит оцінюється з кроком в один бал. Заокруглення до цілого числа здійснюється за математичними правилами.

Вступник допускається до участі у конкурсі, якщо оцінка за виконання фахового іспиту складає не менше 110 за шкалою від 100 до 200 балів.

Програма обговорена та узгоджена на засіданні кафедри _____
(протокол № 9 від 20 березня 2023 р.)

Завідувач кафедри трудових ресурсів і підприємництва

Г. Ю. Міщук

Порядок оцінювання розглянутий та схвалений на засіданні приймальної комісії (протокол № 11 від 25 квітня 2023 р.)

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Р. В. Жомирук